

[Bjørn Elmquist]

For en 14 dages tid siden holdt den danske Helsingforskomité en konference her på Christiansborg om mindretalsproblemer i den sydøstlige del af Europa. Denne konference mundede ud i en opfordring til de 35 CSCE-lande og de 23 Europarådslande om at skabe mulighed for, at man får mindretalsproblemerne taget helt generelt rejst, studeret og løst både i CSCE-sammenhæng og i Europarådet.

Der er dernæst decentraliserings- og liberaliseringstendenserne i Sovjetunionen, som vi f.eks. ser det i de baltiske republikker, men bestemt også i andre dele af Sovjetunionen, i enkelte af sovjetrepublikkerne. Jeg vil gøre den generelle bemærkning, at sådan går det jo ofte med imperier: de falder fra hinanden, når jerngrebet af den ene eller den anden grund bliver svækket.

For Sovjetunionens vedkommende kan det muligvis diskuteres, om det er en økonomisk nødvendighed, der har ført til mindre diktat fra Moskva, eller om det skyldes præsident Gorbatsjovs reformer. Jeg er tilbøjelig til at mene, at Gorbatsjov har gjort en dyd af en nødvendighed, uden at det dog af den grund skal få os og andre i Vesten til at svække på opbakningen til principperne om perestrojka, glasnost og demokratisering i Sovjetunionen.

Specielt i forbindelse med udviklingen i Litauen og de andre baltiske lande må jeg imidlertid understrege, at situationen kan indebære belastninger i forhold til Sovjetunionen og til Gorbatsjovs reformer. Der bør forhandles mellem Moskva og Vilnius. Hvis det ikke sker, bliver det sværere og sværere, tror jeg, at tage Gorbatsjovs reformplaner for fuldt pålydende, og normalisering af Øst-Vest-forholdet må ses i et nyt lys.

Dette emne skal jeg ikke gøre mere ud af her, for vi har en forespørgselsdebat senere i dag, hvor der bliver lejlighed til at gå mere i detaljer.

Problemerne i forbindelse med udviklingen i Sovjetunionen omfatter naturligvis også de økonomiske og politiske forhold for sovjetborgerne og for republikkerne, og det kan godt gå hen og blive nogle af de mest komplicerede og sværeste at løse i de kommende år.

Så vil jeg gerne sige noget mere om samarbejdsstrukturerne i dette ny Europa, som tegner sig. Venstre lægger den største vægt på EF i dette samarbejdsbillede. EF er på én gang dynamoen og magneten, og begge effekter skal

fastholdes og udbygges. Der må tages højde for den ny situation, der nu tegner sig. Det fremgik klart af vores debat her i Folketinget i november sidste år, hvor jeg fik fastslået – og jeg vil gøre det igen – at det ville være forkert at bygge EF uændret på gårdsdagens præmisser. Vi må tilpasse det fremtidige EF-samarbejde, og vi må stille krav, inspireret af de nye udfordringer. Vi vedtog under debatten sidste år en dagsorden, og den bliver gentaget, der bliver refereret til den, i vores dagsordensforslag i dag, og det er også udmærket.

Der er imidlertid ting i vores holdning til EF-samarbejdet, som ikke fremgår klart af denne dagsorden. Vi er f.eks. i Venstre af den opfattelse, at det vil være forkert, om vi alene koncentrerer os om at sikre lønmodtagerrettigheder ved flertalsafgørelser.

Der må i det hele taget være en bredere indgang i nogle af problemstillingerne i samarbejdet på det økonomiske og det valutariske område, end der her er angivet.

Jeg vil gerne hilse velkommen, at Socialdemokratiet nu bekræfter, at der er denne bevægelse, ligesom man gjorde i november. Jeg var i og for sig ikke forundret over den meningsudveksling, vi havde mellem Socialdemokratiet og SF om disse emner umiddelbart før frokostpausen. Jeg synes også, SF bevæger sig. Jeg er helt enig i det, hr. Erhard Jakobsen sagde før frokost, at det skal vi ikke åle dem for, tværtimod skal vi rose dem og takke dem, selv om vi risikerer, at denne ros og tak vil blive udlagt forkert. Men ikke desto mindre: At høre hr. Gert Petersen på SF's vegne fra denne talerstol tale – jeg vil næsten bruge ordet varmt – om EF's rolle og betydning i det ny europæiske billede, det var ikke en tale, vi ville have hørt for nogle år siden. Da var det europæiske billede jo heller ikke sådan, det må vi sige. Men samtidig er der helt klart sket en bevægelse hos SF.

Det kan måske virke som noget pindehuggeri, at vi skal overvære en diskussion mellem Socialdemokratiet og SF om betydningen af ordet union. Jeg synes, det vigtigste i den sammenhæng må være det indhold, man vil lægge i samarbejdet. Vi er i mit parti glade for, at Socialdemokratiet er parat til på de områder, der her nævnes og gentages fra dagsordenen i november 1989, at gå så vidt, som partiet giver udtryk for både i hr. Svend Aukens ordførertale og i den foreliggende dagsorden. Hvis bare vi